

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ
«БАРАНОВИЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ»**

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ

**КАФЕДРА ТЕХНОЛОГИИ
И ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА**

**НЕПРЕРЫВНОЕ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОЕ
И ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ:
ТЕНДЕНЦИИ, ДОСТИЖЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ**

**МАТЕРИАЛЫ
I МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ**

**29-30 сентября 2011 года
г. Барановичи
Республика Беларусь**

**Барановичи
РИО БарГУ
2011**

УДК 37(063)

ББК 74я73

Н 53

Рекомендовано к печати
редакционно-издательским советом учреждения образования
«Барановичский государственный университет»

Р е ц е н з е н т ы:

Е. И. Пономарева, кандидат педагогических наук,
доцент учреждения образования

«Барановичский государственный университет»;

А. П. Сманцер, доктор педагогических наук,
профессор, Белорусский государственный университет,
г. Минск, Республика Беларусь

Р е д а к ц и о н н а я к о л л е г и я:

З. В. Лукашя (гл. ред.),

А. Э. Руднева (отв. ред.), *З. Н. Кветко*

Н 53 **Непрерывное технологическое и эстетическое образование: тенденции, достижения, проблемы** [Текст] : материалы I Междунар. науч.-практ. конф., 29-30 сент. 2011 г., Барановичи, Респ. Беларусь / М-во образования Респ. Беларусь, учреждение образования «Барановичский государственный университет» ; пед. фак. ; редкол. : З. В. Лукашя (гл. ред.), А. Э. Руднева (отв. ред.), З. Н. Кветко. — Барановичи : РИО БарГУ, 2011. — 209, [2] с. — 10 экз. — ISBN 978-985-498-485-8.

В докладах освещается широкий круг вопросов, посвященных продуктивному решению проблем технологического и эстетического образования. Работы носят как теоретический, так и практико-ориентированный характер, представляя собой определенный научный интерес и нестандартное видение решения проблем технологического и эстетического образования молодежи.

Рис. 26. Табл. 12.

УДК 37(063)

ББК 74я73

ISBN 978-985-498-485-8

© Коллектив авторов, 2011

© БарГУ, 2011

Л. Р. Капуза

Баранавіцкі дзяржаўны ўніверсітэт,
г. Баранавічы, Рэспубліка Беларусь

**СПАЛУЧЭННЕ ТРАДЫЦЫЙНАГА
МАЛЯВАННЯ І КАМП'ЮТАРНЫХ
ТЭХНАЛОГІЙ У ЧАС ВЫКАНАННЯ
ЭСКІЗАЎ ДЭКАРАТЫЎНЫХ КАМПАЗІЦЫЙ
(НА ПРЫКЛАДЗЕ ВЫЦІНАНКІ)**

Павышэнне патрабаванняў да якасці адукацыйнага працэсу арыентуе педагогаў пастаянна весці пошук новых тэхналогій навучання, якія дазволілі б павысіць эфектыўнасць навучальнага працэсу і забяспечыць належны ўзровень падрыхтоўкі будучага спецыяліста. Пры арганізацыі вучэбнай мастацка-творчай дзейнасці студэнтаў важна разумнае спалучэнне традыцыйных і інавацыйных тэхналогій малявання.

У апошні час у праектнай дзейнасці мастакі ўсё часцей карыстаюцца камп'ютарнымі тэхналогіямі, у прыватнасці камп'ютарнай графікай. Пры падрыхтоўцы студэнтаў па спецыяльнасці 1-02 06 02 Тэхналогія (абслуговая праца). Сацыяльная педагогіка выкладчыкі не ставяць мэту асвятлення метадаў засваення і выкарыстання камп'ютарнай графікі, праграмага забеспячэння: гэтыя веды і навыкі неабходны педагогам-мастам. Студэнты ў пераважнай большасці не маюць спецыяльнай мастацкай падрыхтоўкі і знаёмыя толькі з асновамі камп'ютарных тэхналогій. Аднак пры засваенні зместу дысцып-

ліны «Дэкаратыўна-прыкладное мастацтва» яны выконваюць эскізы дэкаратыўна-прыкладных вырабаў, выкарыстоўваюць па меры сваёй кампетэнтнасці камп'ютара.

Праблемы тэорыі і методыкі выканання эскізаў вырабаў дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва ў літаратуры асветлены даволі поўна. Аднак у ёй аўтары прапануюць методыку навучання, якая грунтуецца на традыцыйных тэхніках малявання. Прапануюць даследчыкі і выкарыстанне камп'ютара у практнай дзейнасці [1—4].

Практыка пацвярджае, што спалучэнне графічнага малявання і камп'ютарных тэхналогій падчас выканання эскізаў дэкаратыўных кампазіцый дае станоўчыя вынікі.

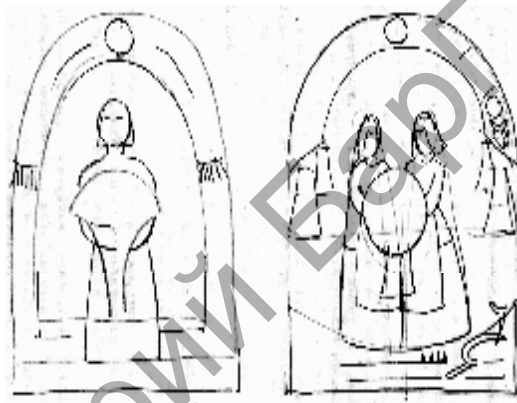
Эскіз (франц. *esquisse*) — папярэдні накід, які фіксуе задуму мастацкага твора або яго асобнай часткі [5, с. 146]. Работа над эскізам, асабліва дэкаратыўнага твора, напружаная і карпатлівая, яна патрабуе цяплення, настойлівасці. На збор інфармацыі і выкананне эскіза затрачваецца да трыццаці працэнтаў часу. На гэтым этапе вырашаюцца ўсе асноўныя пытанні: форма, колер, маштабнасць, прапорцыі, функцыянальная выразнасць і г. д.

Прывядзем прыклад работы студэнтаў над эскізам выцінанкі «Апошні сноп». У аснову задуму пакладзены сюжэт, узяты з земляробчай (жніўнай) абраднасці. У першапачатковым эскізе праз адлюстравання дэталі перададзена пэўная інфармацыя сюжэту, вобраз і эмацыянальны настрой (рыс. 1). Прапанаваны эскіз дапамагае адзначыць цэльнасць будучай работы. У эскізе ўжо вызначана асаблівае выцінанкі: ажурнасць дэталей, сіметрычнасць кампазіцыі. Аднак кампазіцыя не вельмі пераканаўчая: сноп малы, бо ён сэнс і кампазіцыйны цэнтр працы, адной фігуры тут мала: жніво — калектыўная праца. Прапорцыі фігуры не захаваныя. Праз невялікія эскізы выкладчыкам можа быць удакладнена кампазіцыйная схема, форма, фармат, элементы твора (рыс. 2). Далей ідзе пошук дэталёвага малюнка элементаў, каляровай гамы кампазіцыі, пабудова завершанага эскіза кампазіцыі (рыс. 3). Спрыяць паспяховай рабоце могуць ўзоры работ, выкананыя мастакамі і студэнтамі, выпускнікамі мінулых гадоў. Паскорыць працэс работы над эскізам дапамогуць сучасныя камп'ютарныя тэхналогіі. Для гэтага трэба спачатку адсканіраваць малюнак завершанага лінейнага эскіза (рыс. 4). Потым з дапамогай нескладанага графічнага рэдактара Paint.NET (можна і іншымі) знаходзіцца каляровае рашэнне кампазіцыі (рыс. 5). Умовай для паспяховага выканання гэтай функцыі праграмы неабходна, каб эскіз меў выразныя лініі і закрытыя формы частак малюнка.

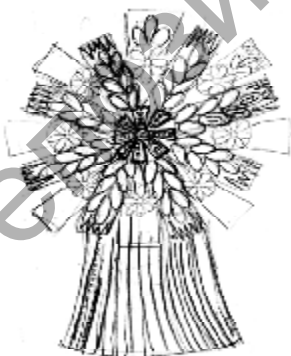
Камп'ютар дае магчымасць эксперыментавачь; выбіраючы фарбу, студэнт не баіцца, што зафарбуе не тым колерам — заўсёды можна вярнуцца да папярэдняга стану малюнка, падабраць патрэбны фон. Хочацца адзначыць, што мастакі фарбамі звычайна робяць некалькі варыянтаў эскіза ў колеры, і на гэта ідзе нямала часу.

Рысунак 1 —
Першапачатковы эскіз
кампазіцыі выцінанкі

Рысунак 2 — Удакладнёны эскіз кампазіцыі выцінанкі

Рысунак 3 — Пошук дэтальвага малюнка элементаў кампазіцыі

Рысунак 4 — Лінейны эскіз кампазіцыі «Апошні сноп»

Рысунак 5 — Канчатковы эскіз кампазіцыі «Апошні сноп»

Для выканання выцінанкі ў матэрыяле вырабляецца з дапамогай каляровай друкаркі папера патрэбных тонаў (па неабходнасці). Для гэтага неабходна даследаваць лічбавы малюнак эскіза, знайсці дакладныя параметры колеру частак кампазіцыі.

Прывядзем другі прыклад спалучэння ручнай і камп'ютарнай работы ў папярэднія працы над дэкаратыўнай кампазіцыяй. Так, пры выкананні эскіза выцінанкі на тэму «Аўтапартрэт» студэнты могуць знайсці вобразнае рашэнне работы, але сутыкнуцца з цяжкасцю — намалюваць падобны партрэт. Можна прапанаваць студэнтам пераўтварыць свой фотапартрэт у тым жа графічным рэдактары Paint.NET (радок меню → Эфекты → Стылізацыя → Эскіз) (рыс. 6, а). Паводле задумкі малюнак можа быць адбіты злева направа (рыс. 6, б). Малюнак, выведзены на паперу, дапрацоўваецца традыцыйнымі мастацкімі матэрыяламі (просты аловак, акварэль). У дадзеным выпадку рэалізацыя задумкі (рыс. 7) з дапамогай камп'ютара выходзіць у пэўнае ўзростнае ўзростнае ў сваіх сілах, дазваляе пазбегнуць адной з найважнейшых прычын адмоўнага стаўлення да вучобы — няўдачы.

Сучасныя камп'ютарныя праграмы раскрываюць перад студэнтамі дастаткова шырокую палітру магчымасцей: развіццё фантазіі, уяўлення і вобразнага мыслення. Праца з графічнымі праграмамі вучыць падчас творчага працэсу разважаць лагічна і паслядоўна, развівае пачуццё кампазіцыі, фарміруе каларыстычную культуру. Студэнтам са схільнасцю да выяўленчай дзейнасці камп'ютар дасць штуршок для новых творчых пошукаў і імкненняў, выступаючы зямальным і магутным сродкам, які дазваляе выкарыстоўваць любы матэрыял і любую тэхніку выканання сваёй задумкі. Для студэнтаў, якім

а)

б)

Рисунак 6 — Паслядоўнасць выканання эскіза

Рысунак 7 — Творчая работа студэнта

цяжка даецца авалоданне навыкамі ў галіне выяўленчай дзейнасці, ён можа паслужыць сродкам аптымізацыі гэтага працэсу, выводзячы працу на якасна новы ўзровень.

Варта памятаць, што камп'ютар не можа навучыць маляваць. Гэта толькі прылада — складаная і разнастайная. Камп'ютар можа служыць дапаможным сродкам, часткай педагагічнага працэсу. Таму цалкам адмаўляцца ад традыцыйнага малявання нельга. Тым больш, што арыгінальная задумка работы часцей за ўсё прыходзіць нечакана. Звычайныя мастацкія матэрыялы дапамогуць хутчэй выканаць папярэдні эскіз, у якім самае галоўнае — зафіксаваць кампазіцыйную ідэю.

Такім чынам, аптымальнае выкарыстанне ў праектнай дзейнасці камп'ютарных тэхналогій у спалучэнні з традыцыйнымі тэхналогіямі малявання дазваляе дапоўніць дыяпазон сродкаў і метадаў работы, павышае эфектыўнасць вучэбнага працэсу, садзейнічае інтэнсіфікацыі сумеснай дзейнасці выкладчыкаў і студэнтаў.

Спіс крыніц

1. *Гірина, Д. С.* Компьютер в проектной деятельности (художественная обработка материалов) / Д. С. Гирина // Школа и производство. — 2006. — № 5. — С. 66—76.
2. *Гірина, Д. С.* Компьютер в проектной деятельности (художественная обработка материалов, продолжение) / Д. С. Гирина // Школа и производство. — 2006. — № 6. — С. 71—79.
3. *Гірина, Д. С.* Компьютер в проектной деятельности (художественная обработка материалов, продолжение) / Д. С. Гирина // Школа и производство. — 2006. — № 7. — С. 43—48.

4. *Гирина, Д. С.* Компьютер в проектной деятельности (художественная обработка материалов, продолжение) / Д. С. Гирина // Школа и производство. — 2006. — № 8. — С. 48—55.
5. *Гирина, Д. С.* Компьютер в проектной деятельности (художественная обработка материалов, окончание) / Д. С. Гирина // Школа и производство. — 2007. — № 4. — С. 60—67.
6. *Лазука, Б. А.* Слоўнік тэрмінаў: Архітэктура, выяўл. і дэкаратыўн.-прыклад. мастацтва: дапам. для вучняў / Б. А. Лазука. — Мінск : Беларусь, 2001. — 158 с.

Репозиторий БарГУ